

5.08.00.

poprzedni nr k: 522

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurze 13, tel. 0048 56 66 23 186
e-mail: fundacja@pomorskie.pl
Kie 356 10 25 10 00 870002736
KRS 0000041092
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Kentzer Janina

80-135 Gdańsk

Grudziądz
IX '39
Borowska Stanisława
K: 522/522 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — Stanisława Borowska

T: k 25 22/522 901

Gnokipob - IX 139

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 — relacja właściwa k. 4 B. 1-4

I/2 — dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora

I/3 — inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

II.1. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

II/1 — dot. rodziny relatora

II/2 — dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

II/3 — dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945)

II/4 — dot. ogólnie okresu po 1945 r.

II/5 — inne...

IV. Korespondencja

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] k. 21

VI. Fotografii — brak

I/1 Relacja własna - odpis, o Stanisławie
Borowskiej napisał mgr Czesław Kwociński
napis, oryg⁴ + kopia k. 4 s. 1-4

Rel. 28/12
522/1a

O d p i s

mgr Czesław ¹⁴wieciński

Świadek BOROWSKA Stanisława, kierownik szkoły
ze Sławkowa, pow. Toruń - mówi o sobie:

Pracowała w Wąbrzeźnie jako nauczycielka i pełniła funkcję harcerki - hufcowa. W Wąbrzeźnie było dużo Niemców. Harcerze przepojeni miłością Ojczyzny pracowali jak umieli. Na schodach do sklepów pisali: "Twierdzą nam będzie każdy próg". Potajemnie na sklepach niemieckich malowali czarną smołą. W chwili tragicznej Borowska nie ewakuowała się. Za pieniądze /pobory trzymiesięczne/ kupowała prowiant, papierosy dla wracających żołnierzy.

Ranni żołnierze wracali z frontu grudziądzkiego. Pierwszy ranny wraca por. Wiśniewski /upływ krwi/. Umiera. W szpitalu pełno rannych. Dr Karczyński był powołany do wojska - doskonały chirurg. Koleżanka Borowska pracowała jako sanitariuszka. Dra Karczyńskiego zastępował dr Kraft, który oświadczył, że będziemy się pierwsi ewakuowali, na co świadek Borowska odpowiedziała, że jako oddział sanitarny mogą odejść z posterunku ostatni.

Rozpoczęła się ewakuacja. Dotarli do Ciechocinka. Na drogach powstał tłok. Zabrakło podwód. Z Ciechocinka ranni do Włocławka szli pieszo. Oficerowie jechali. Bombowce niemieckie bombardują szpitale polowe. Sanitarkami dostali się do Terespolu. Terespol został już zdobyty przez Rosjan. Trzeba im było oddawać broń. Oficerowie ~~rosyjscy kazali~~ polscy zdzierali naszywki. Patrzyli na ręce. Oficerowie rosyjscy kazali deptać mundury oficerskie. Było to w cegielni. Mundury pomieszały się z gliną. Kolbami grozili jeśli ktoś nie chciał deptać.

Uciekłam przez rzeczkę koło Przemyśla. Na drodze do Lwowa jakaś robotnica z Brodnicy chciała się pochwalić, że jedzie z nauczycielką i powiedziała do kolejarzy, urzędników rosyjskich. Zaczęto Borowską prześladować, że jako nauczycielka musiała prześladować żydów. W rezultacie wróciła świadek Borowska do Torunia.

W Turznie podsłuchiwała pewnego gestapowca, który mówił:

"Der ist schon längst dorten." W tym wypadku chodziło o kier.
 ✓ szkoły /szwagier p.B./ Lidkiewicza Franciszka, którego zamordowano
 w Barbarce. Zginęła również Wanda Palenicówna /ze Lwowa - uczyła
 w Kaminkach 18 lat/.

Opis

mgr Czesław Wisłański

Świadek BOROWSKA Stanisława, kierownik szkoły ze Szawłowa, pow. Toruń - mówi o sobie:

Pracowała w Wąbrzesku jako nauczycielka i pełniła funkcję harcerki - kufcowa. W Wąbrzesku było dużo Niemców. Harcerze przepełnili miłością Ojczyzny pracowali jak umieli. Na schodach do sklepów pisali: "Twierdzą nam będzie każdy próg". Potajemnie na sklepach niemieckich malowali czerwoną smołą. W chwili tragicznej Borowska nie ewakuowała się. Ze pieniędzmi /pobory tygodniowe/ kupowała prowiant, papierosy dla wracających żołnierzy.

Ranni żołnierze wracali z frontu grudniańskiego. Pierwszą ranę wraca por. Wiśniowski /syn król/. W szpitalu pełno rannych. Dr Karczyński był połączony do wojska - dosłownie chirurg. Koleżanka Borowska pracowała jako sanitariuszka. W szpitalu zastępował dr Kraft, który powiedział, że będącym się lekarzom ewakuowali, na co świadek Borowska odpowiedziała, że jako sanitariuszka mogą odejść z posterunku ostatni.

Rozpoczęła się ewakuacja. Dotarli do Cieszcinka. Na drogach powstał tłok. Zabrakło podwozi. Z Cieszcinka ruszyli do Słocławka szli pieszo. Oficerowie jechali. Bombardery niemieckie bombardują szpitale polowe. Sanitariuszki dostały się do Terespoła. Terespoł dostał już zdobyty przez Rosjan. Trzeci im było oddawać broń. Oficerowie przyjeżdżali policy zdzierali naszywki. Patrzyli na ręce. Oficerowie rosyjscy kasali deptać mundury oficerskie. Było to w cegielni. Mundury poniosły się z gliną. Kolbami grozili jeśli ktoś nie cwałował deptać.

Uciekłam przez rzeczkę koło Przenyśla. Na drodze do Iwowa jakaś robotnica z Brodnicy chciała się pochwalić, że jedzie z nauczycielką i powiedziała do kolejarzy, urzędników rosyjskich. Zaosęto Borowską prześladować, że jako nauczycielka musiała prześladować żydów. W rezultacie wróciła świadek Borowska do Torunia.

W Torunia poznałam pewnego gestapowca, który mówił:

"Der ist schon längst dorten." W tym wypadku chodziło o kier.
 szkoły /sawagier p.B./, Lidkiewicza Franciszka, którego zamordowano
 w Barbarce. Zginęła również Wanda Palenicówna /ze Lwowa - uczyła
 w Kaminkach 18 lat/.

T: X: 522/522 Pom.

Grodzisz

Borowska Stanisława

V. Party informacyjne
k. 2

1.

2. 522/Pom

Tarni? Nizbrzím
Kamp IX 39. ZHP
porucznik m

1

4. Borowska Stanisława

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12. mel przekazane przez A. Beol-niurkię
dotyczy prosie u IX 39

nr 522

Baronowa Stanisława

~~Tam~~ 2
poczt. w
Włocławku

matematyka, przedwojny w Włocławku, ZHP
wiersze świąteczne w tamtych
relacji jej z przedwojennym okresem wojny powstania
H. B. Czerwinski

84

I / 1994 *Jr.*

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 522/kau
data wpływu V-1981

Fotografia

~~Adres Maciejewo~~
~~Antoni Jan Pzer Urzędnik~~
~~Gdańskie Brzoźno~~
Kentzer Janina Urzędnik
80-135 Gdańskie

Grodziądz
Wąbrzeźno
Kamp IX 39

Borowska Stawiska 12

Kierownik

80-135-Grudziądz

Grudziądz

*Borowska
Stanisława*

Borowska Stanisława

